

Podpora zaměstnanosti mladých z peněz EU: nejasné přínosy a vysoká podpora v době rekordně nízké nezaměstnanosti

Tisková zpráva ke KA č. 18/28 – 30. 9. 2019

Nejvyšší kontrolní úřad prověřil poskytování a čerpání podpory z EU na zvýšení zaměstnanosti mladých lidí v letech 2014 až 2018. Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) na tuto podporu rozdělilo z operačního programu Zaměstnanost 2014–2020 (OPZ) přes 1,3 miliardy korun a zapojilo se do něj přes 10 tisíc mladých lidí. NKÚ odhalil řadu nedostatků, a to jak v nastavení systému, tak především při čerpání peněz. MPSV nenastavilo v rámci programu měřitelné cíle, a nejde proto vyhodnotit, jestli podpora splnila svůj účel. Při jejím poskytování navíc dlouho nezohledňovalo výrazně nízkou nezaměstnanost mladých lidí. U žádného z projektů také nejde říci, jestli byl efektivní, protože Úřad práce ČR nesleduje jejich dopady na nezaměstnanost této skupiny.

Podpora z OPZ měla pomoci zvýšit zaměstnanost osob ve věku 15 až 29 let. Od roku 2013 jejich nezaměstnanost klesala až na 6,7 % v roce 2018. Dlouhodobě je tak výrazně pod průměrem EU. MPSV ale podporu na zvýšení zaměstnanosti poskytovalo stále ve stejné výši jako v době, kdy program vznikl a kdy doznávala ekonomická krize. V rámci strategie „Evropa 2020“ si dala ČR cíl snížit nezaměstnanost mladých o třetinu oproti roku 2010 a ten splnila už v roce 2015, tedy ještě předtím než kontrolované projekty vůbec začaly.

V roce 2017 pak MPSV podporu pro tuto skupinu dokonce zvýšilo o 339 milionů korun, i když externí hodnocení programu poukázalo na to, že osoby do 25 let už nejsou na trhu práce ohroženy a nepotřebují zvláštní podporu zaměřenou jen na ně. Proto mělo MPSV podporu cílit pouze na mladé lidi, kteří mají vícenásobné znevýhodnění, jako je tělesný hendikep, nízká kvalifikace, ohrožení sociálním vyloučením apod. Na změny na trhu práce i na doporučení ale MPSV reagovalo až v roce 2019, během kontroly NKÚ.

Při rozdělování podpory MPSV nastavilo cíle nedostatečně, na což jej upozornila u dvou projektů i hodnotící komise. Nejde tak podle nich vyhodnotit, jestli projekty splnily svůj účel. Šlo například o cíl zvýšit odpovědnost a přístup k práci, snížení průměrné délky evidence mezi nezaměstnanými nebo snížení podílu nezaměstnaných mladých na trhu práce.

NKÚ prověřil tři projekty, které získaly podporu celkem přes 469 milionů korun. Tyto projekty provádí Úřad práce ČR a Ústecký kraj. Ani u jednoho z nich ale nejde určit, jestli byl efektivní a pomohl zvýšit zaměstnanost mladých lidí. Úřad práce ČR totiž nesleduje, jak se účastníci uplatní na trhu práce, když projekt skončí.

V rámci projektů OPZ měl Úřad práce ČR s účastníky také intenzivněji pracovat. Kontroloři ale zjistili, že s nimi pracoval úplně stejně jako v rámci svých standardních

služeb. Například u jednoho projektu měl dostat účastník poradenství tři hodiny, ve skutečnosti to ale nebylo ani jedna a čtvrt hodiny. Neexistuje také další průběžná podpora, která by na projekty navázala a která by zajistila, že se po skončení projektu účastníci nevrátí do evidence nezaměstnaných.

U některých účastníků projektů kontrolori zjistili, že vůbec podporu nepotřebovali a práci nebo stáž si sehnali sami. V jednom z projektů, který měl sloužit především pro mladé neregistrované na úřadu práce, převažovali naopak ti, kteří už v evidenci byli. Někteří účastníci pak získali podporu ze dvou projektů najednou. MPSV totiž nepoužívalo k odhalení duplicit informační systém, ale spoléhalo se jen na kontrolu ze strany Úřadu práce ČR. Ta ale může odhalit jen část případů, kdy je účastník zapojen do dvou projektů najednou.

Úřad práce ČR nezakázal to, aby mladí lidé pracovali na dotovaném místě a zároveň byli zaměstnaní někde jinde. Jeho kontroly zaměřené na zaměstnavatele, kteří poskytují dotovaná místa účastníkům projektu, byly spíše formální. Kromě toho úřad zařazoval účastníky projektu na nevhodná místa. Například účastník projektu, který měl vysokoškolské právnické vzdělání a měl v tomto oboru i praxi, dostal dotované pracovní místo v soukromé stomatologické ordinaci.

Odbor komunikace

Nejvyšší kontrolní úřad